

Vissa mineralpolitiska frågor

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet 14 motioner från den allmänna motionstiden 1999/2000, 2000/01 respektive 2000/02. Inledningsvis redovisas huvud dragen i ett utredningsbetänkande om minerallagen, markägarna och miljön (SOU 2000:89) samt remissvaren.

Utskottet avstyrker ett antal motioner om minerallagen, främst med hänsyn till att en proposition om minerallagen kan väntas till riksdagen i början av nästa mandatperiod. När det gäller frågan om ansvar för gamla gruvhål och frågan om behovet av eventuella föreskrifter på detta område utgår utskottet från att Regeringskansliets utredningsinsatser inför den nämnda propositionen också inbegriper dessa frågor. I en reservation (m, kd, c, fp) beklagas – med hänsyn till mineralbranschens behov av fasta och långsiktiga spelregler – att en proposition i frågan inte läggs fram under innevarande mandatperiod. Frågan om ansvar för gamla gruvhål och frågan om behovet av eventuella föreskrifter på detta område borde enligt reservanterna ha kunnat lösas långt tidigare; i mer än tio år har problemet varit känt och regeringen haft ett be- myndigande att utfärda föreskrifter. En redovisning av de berörda frågorna bör ske i den planerade propositionen, anser reservanterna.

Andra yrkanden som avstyrks av utskottet avser olika miljöfrågor i sam- band med mineralhantering. Utskottet erinrar om pågående arbete för en hållbar utveckling.

En motion om effektivt tillvaratagande av bergmaterial och ökad klassifi- cering av sådant material avstyrks av utskottet med hänvisning till att en sådan utveckling pågår, såväl inom Sverige som internationellt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden	5
Inledning.....	5
Utredning och remissammanställning	6
Mineralutvinning är av allmänt intresse	6
En särskild minerallagstiftning behövs.....	7
Avvägning mellan olika intressen i minerallagen.....	7
Markägarens ställning vid prospekteringsåtgärder	8
Sekretessen för undersökningresultat.....	10
Fastighetsägarens ställning vid gruvbrytning	11
Miljösynpunkter i samband med ansökningar av undersökningstillstånd	11
Skydd för allmänna intressen.....	12
Myndighetsfrågor	13
Minerallagen.....	13
Motionerna	14
Vissa kompletterande uppgifter.....	15
Utskottets ställningstagande	18
Miljöfrågor	19
Motionerna	19
Vissa kompletterande uppgifter.....	20
Utskottets ställningstagande	24
Användning av bergmaterial	24
Motionen	25
Vissa kompletterande uppgifter.....	25
Utskottets ställningstagande	26
Reservation.....	27
Minerallagen (m, kd, c, fp).....	27
Särskilt yttrande.....	28
Miljöfrågor (mp).....	28
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Minerallagen**

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N235, 1999/2000:N285, 1999/2000:N298, 1999/2000:N357, 2000/01:N212, 2000/01:N293, 2000/01:N345, 2001/02:N337 och 2001/02:N352.

Reservation (m, kd, c, fp)

2. **Miljöfrågor**

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N258, 2000/01:N313, 2000/01:N351 och 2000/01:N372.

3. **Användning av bergmaterial**

Riksdagen avslår motion 2001/02:N330.

Stockholm den 21 februari 2002

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Sylvia Lindgren (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Karl Gustav Abramsson (s), Gunilla Wahlén (v), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s), Stefan Hagfeldt (m) och Harald Bergström (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels 5 motioner från den allmänna motionstiden 1999/2000,

dels 6 motioner från den allmänna motionstiden 2000/01,

dels 3 motioner från den allmänna motionstiden 2001/02.

En skrivelse från föreningen Aktion för rättvis minerallag (ARM) har inkommit i ärendet. Vidare har utskottet tagit del av en promemoria från Bergsstaten om oklara frågor angående nedlagda gruvor.

Utskottets överväganden

Inledning

Den årliga prospekteringsverksamheten i Sverige låg under 1980-talet med hjälp av statligt stöd på mellan 130 och 175 miljoner kronor i löpande priser men sjönk i början av 1990-talet till nära 100 miljoner kronor (år 1993). Ett trendbrott inträffade år 1994, då prospekteringen ökade till 146 miljoner kronor. Sedan fortsatte ökningen, och för år 1998 beräknades prospekteringen till ca 245 miljoner kronor. Därefter har insatserna ånyo minskat och uppgick åren 1999 och 2000 till ungefärligen 200 miljoner kronor.

Antalet ansökningar om nya undersökningstillstånd kan sägas spegla branschens aktivitetsnivå och framtidsförväntningar. Som framgår av tabellen på nästa sida ökade antalet ansökningar fram till åren 1996 och 1997 för att därefter minska. Till en del anses minskningen av ansökningar om nya undersökningstillstånd vara föranledd av de lägre världsmarknadspriserna och den nuvarande konjunkturförsämringen. Två av de större gruvföretagen har haft betydande ekonomiska svårigheter under de senaste åren. Enligt bergmästaren Jan-Olof Hedström har flera företag uttalat tveksamhet inför framtiden beroende dels på befarade ändringar i minerallagen, dels på osäkerheten om vilka områden som kommer att vara naturskyddade i framtiden. Ett annat skäl till den minskade ansökningsaktiviteten är att undersökningstillstånd beviljats för stora områden i Bergslagen under år 2000. Dessa områden undersöks för närvarande och är därför inte tillgängliga för nya sökande.

Antalet beviljade undersökningstillstånd är till viss del en återspeglning av Bergsstatens hanteringskapacitet. Det höga antalet beviljade undersökningstillstånd år 1999 sammanhänger delvis med att Bergsstaten under detta år gjorde en kraftinsats för att få ned väntetiderna från ungefär två år till nuvarande cirka två månader. Åren 2000 och 2001 minskade antalet beviljade undersökningstillstånd kraftigt och numera följer beslutstakten i stort sett förändringarna i antalet ansökningar.

Antalet ansökta och beviljade undersökningstillstånd

År	Antal ansökningar om nya undersökningstillstånd	Antal beviljade nya undersökningstillstånd	Antal beviljade förlängda undersökningstillstånd
1993	240	83	66
1994	368	136	63
1995	283	180	55
1996	384	232	78
1997	375	218	79
1998	267	313	101
1999	199	322	162
2000	241	192	137
2001	135	137	146

Regeringen beslutade i februari 1999 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor om äganderätten till mark i relation till gruvnäringens behov och om vissa miljöfrågor i samband med prövning av undersökningstillstånd och undersökningsarbeten. Utredaren (f.d. kommunalrådet Birgitta Nådell) överlämnade betänkandet Minerallagen, markägarna och miljön (SOU 2000:89) i oktober 2000. Utredningsbetänkandet har därefter remissbehandlats. I följande avsnitt redovisas kortfattat huvuddragen i betänkandet och remissvaren.

Med hänsyn till att minerallagen således varit under utredning under de senaste åren har utskottet avvakttat med att behandla motioner i frågan från den allmänna motionstiden åren 1999 och 2000. Mot bakgrund av att mandatperioden avslutas under år 2002 behandlar utskottet dessa motioner tillika med motionerna från den allmänna motionstiden 2002 i detta betänkande.

Utredning och remissammanställning

Mineralutvinning är av allmänt intresse

Utredaren: De geologiska förutsättningarna för att finna utvinningsbara mineraltillgångar i Sverige är förhållandevis goda. Sverige har också en lång tradition som gruvland och är den största producenten av järnmalm, koppar och silver i EU. Mineralutvinning har mycket stor betydelse för sysselsättning och välbefinnande i vissa regioner i Sverige. Ur en internationell synvinkel är det också en fördel om mineralutvinning sker i ett land med en väl fungerande miljölagstiftning. Det måste sammantaget anses vara ett väsentligt allmänt intresse att förutsättningarna för prospektering och gruvbrytning i Sverige inte avsevärt försämras.

Remissvaren: Åtskilliga remissinstanser menar att gruvnäringen är en viktig tillväxtfaktor, speciellt i landets norra och mera glest befolkade områden. Enligt Delegationen för utländska investeringar i Sverige upplever investerare

från utlandet att det finns en viss otydlighet angående förutsättningarna för gruvnäringen. Gällivare kommun framhåller särskilt gruvindustrins behov av långsiktig och tydlig lagstiftning. Bergsstaten anser att det är en brist att minerallagen inte inledningsvis innehåller en definition av det allmänintresse som är motivet för lagen och föreslår att en sådan bestämmelse införs. Konkurrensverket delar utredningens mening att det finns starka allmänna intressen av att vi i Sverige kan ha kvar och utveckla gruvnäringen. Flera remissinstanser menar att allmänintresset inte är så stort att enskilda intressen i princip alltid skall betraktas som underordnade. Regionstyrelsen i Skåne län menar att utredningens analys av allmänintresset inte är tillfyllest och att skillnaderna i arbetsmarknad mellan landets norra och södra delar borde ha analyserats.

En särskild minerallagstiftning behövs

Utredaren: Minerallagen är en exploateringslag som syftar till att möjliggöra utvinning av vissa uppräknade s.k. koncessionsmineral. Gemensamt för dessa är att de är sällsynt förekommande i så stora koncentrationer att en utvinning är ekonomiskt lönsam. Mineralprospektering är en kostnadskrävande verksamhet som i inledningsskedet förutsätter att prospektören har möjlighet att undersöka relativt stora arealer. Utredningen kommer fram till att mineral som finns på en fastighet tillhör fastighetsägaren, vilket dock inte innebär att denne fritt kan förfoga över malmen. En avvägning måste göras mellan prospektörens och fastighetsägarens intressen.

Remissvaren: I flera remissvar framhålls att gruvbrytning är en långsiktig process som kräver stabila villkor över tiden. Bergsstaten konstaterar att minerallagen inte uttrycker något om äganderätten till mineralen utan endast om vem som under vissa förutsättningar får förfoga över den. Enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Svenska Gruvföreningen är den centrala frågan vilka rättigheter markägare m.fl. bör ha vid utvinning av en mineralfyndighet som regleras i minerallagen. Lunds universitet menar att regeringen bör överväga om det över huvud taget behövs en exploateringslag på området med hänsyn till bl.a. regeringsformens skydd för äganderätten. Vikten av att de inskränkningar som görs i äganderätten är välgrundade och uppfattas som rimliga, framhålls av Statskontoret. Regionstyrelsen i Skåne län menar att det finns flera skäl som talar emot en utvinning av mineraler i enlighet med förslagen lagstiftning, framför allt de äganderättsliga principerna, önskemålet om en hållbar utveckling, bevarandeintresset av natur- och kulturmiljön samt det ringa ekonomiska utbytet av utvinningen. Flera remissinstanser föreslår att mineralutvinning skall hänföras till miljöbalken i likhet med bestämmelserna om sten- och grustäkter.

Avvägning mellan olika intressen i minerallagen

Utredaren: I minerallagen har en avvägning gjorts mellan markägarens, prospektörens och samhällets intressen. Markägarens ställning måste allmänt betecknas som svag i det nuvarande regelverket. Det är på flera punkter både

möjligt och lämpligt att stärka markägarens ställning utan att det får några allvarliga negativa konsekvenser för mineralintresset. Markägare och andra berörda sakägare föreslås få ett betydligt större inflytande vid prövning av ansökningar om undersökningstillstånd och vid undersökningsarbeten. Markägare skall också ha rätt till ersättning utöver den som nu utgår för skada och intrång då deras fastigheter tas i anspråk för mineralprospektering och gruvbrytning.

Remissvaren: Flertalet remissinstanser instämmer i huvudsak i utredningens förslag om att markägare och andra berörda sakägare skall få ett betydligt större inflytande vid prövning av ansökningar om undersökningstillstånd och vid undersökningsarbeten. Svenska Gruvföreningen menar att en samhällsekonomiskt effektiv gruvnäring är beroende av en sådan avvägning som görs i den nu gällande minerallagen, vilket i praktiken innebär att koncessionsmineral närmast har en ställning som ”allmän egendom”, till vilken markägaren inte har någon särskild rätt framför andra intressenter. Konkurrensverket anser att det, under förutsättning att ersättningsnivåerna läggs på en marknadsmässig nivå, inte finns anledning att anta att markägarna skulle ha intresse av att förhindra prospekteringsverksamhet. Enligt Uppsala universitet måste minerallagstiftningen – för att vara förenlig med god samhällsekonomi – bygga på en individuell materiell prövning och inte ge mineralutvinningen en generell fördel. Minerallagstiftningen bör ha som utgångspunkt att markåtkomstfrågorna skall lösas förhandlingsvägen och inte genom tvång, anser Lantbrukarnas riksförbund (LRF). Miljöförbundet Jordens Vänner menar att gruvbolagen över huvud taget inte skall ha en lagstadgad rätt att göra intrång på andras marker och att gruvbrytning endast bör godkännas om den kan ske på ett ekologiskt och socialt hållbart vis.

Markägarens ställning vid prospekteringsåtgärder

Utredaren: Såväl intresserade amatörgeologer som yrkesverksamma prospektörer utför i dag viss eftersökning av mineral utan att ha ansökt om undersökningstillstånd. Det är i viss mån oklart vilka åtgärder som är tillåtna respektive förbjudna vid sådan eftersökning. I en särskild bestämmelse i minerallagen bör det därför klargöras att endast sådana mätningar och provtagningar som kan ske utan någon risk för skada eller olägenhet för markägaren får äga rum.

Ansökningar om undersökningstillstånd avgörs i dag i de flesta fall utan att annan än sökanden beretts tillfälle att yttra sig. Markägaren och andra berörda, t.ex. arrendatorer, innehavare av renskötselrätt och hyresgäster, underlättas först sedan tillståndet beviljats. De berörda sakägarna bör ges tillfälle att lämna synpunkter på ansökan innan den beviljas. Det upplevs som kränkande att ett tillstånd till verksamhet som berör fastigheten kan beviljas utan att någon annan än sökanden givits möjlighet att yttra sig. Fortsättningsvis föreslås därför alla ansökningar om undersökningstillstånd sändas till markägare och andra berörda sakägare så att dessa tidigt informeras om de plane-

rade undersökningsarbetena. Även när undersökningstillståndet upphör att gälla bör de berörda underrättas.

Enligt nuvarande bestämmelser kan bergmästaren endast i undersökningstillstånd som avser olja, gas eller diamant meddela villkor till skydd för enskild rätt. Några bärande skäl för att villkor endast skall kunna meddelas vid vissa former av undersökningstillstånd har inte framkommit. Bergmästaren skall enligt förslaget kunna meddela sådana villkor vid behov.

Vissa former av undersökningsarbeten kan innebära olägenheter för markägaren som sträcker sig längre än vad som normalt får accepteras med anledning av allemansrätten, t.ex. användning av fordonsburen utrustning i terrängen, byggande av väg, trädfällning och sprängning. Vid sådana ingripande undersökningsarbeten föreslår utredaren att det som huvudregel skall krävas en överenskommelse med markägaren och berörd sakägare.

Markägaren får i dag ersättning för skador och intrång som undersökningsarbetena medför på fastigheten medan mera ingripande undersökningsarbeten kan vålla olägenheter som inte ersätts med nuvarande bestämmelser. Det framstår som rimligt att den som upplåter sin fastighet för en kommersiell verksamhet får en viss ersättning för detta. Därför föreslås att markägaren i fortsättningen även får ersättning för att han upplåter fastigheten för prospektering, när det är fråga om ingripande undersökningsarbeten. Rätten att uppföra byggnad i samband med undersökningstillstånd avskaffas, därför att det numera knappast föreligger något behov av sådan byggnad. Enligt förslaget skall vidare begränsningen i rätten att utföra undersökningsarbeten omfatta såväl permanentbostäder som fritidshus. Eftersom det kan vara oklart hur långt en tomt sträcker sig bör bestämmelsen gälla ett område 200 m från själva bostadsbyggnaden.

Remissvaren: Åtskilliga remissinstanser, däribland Bergsstaten och SGU, tillstyrker förslaget om en precisering inom minerallagen om vilka prospekteringsåtgärder som får vidtas utan undersökningstillstånd, vilket samtidigt ger information om vad som är tillåtet inom ramen för allemansrätten. Södra skogsägarna och föreningen Aktion för rättvis minerallag avvisar bestämt förslaget om att tillåta mineralletning på annans fastighet enligt allemansrätten. Det framhålls att det inte finns någon motsvarighet i allemansrätten för andra ej specificerade verksamheter.

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. Kammarkollegiet, Naturvårdsverket, länsstyrelser och kommuner, tillstyrker utredningens förslag om att alla ansökningar om undersökningstillstånd skall sändas till markägare och andra berörda sakägare. När det gäller det samtidiga utredningsförslaget att avskaffa kravet på annonsering i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidningen är meningarna delade. Företaget Scandinavian Mining framhåller att det i samband med ansökan kan vara praktiskt omöjligt att få tillgång till aktuella adresser till samtliga sakägare och förordar därför att kungörelsekravet bör vara kvar. Beträffande förslaget att markägarna skall underrättas när ett undersökningstillstånd upphör är de allra flesta remissinstanserna som yttrat sig positiva.

Flertalet remissinstanser är positiva till att bergmästaren skall kunna meddela villkor till skydd för enskild rätt för *alla* typer av koncessionsmaterial.

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. SGU, tillstyrker utredarens förslag att prospektören vid mer ingripande undersökningsarbeten skall vara skyldig att söka ingå överenskommelse med fastighetsägaren och att – om sådan inte kan nås – bergmästaren skall fatta beslut i frågan. Dock är meningarna delade huruvida förslaget i sak stärker markägarens ställning eller inte. Lantmäteriverket menar att om syftet är att överenskommelser skall uppnås i största möjliga utsträckning bör det i lagen införas regler rörande former för förhandling.

Synpunkter framförs av åtskilliga remissinstanser på vad som bör innefattas i ingripande undersökningsarbeten, bl.a. att sådana tydligare bör definieras. De som har yttrat sig över ersättningsfrågan ställer sig positiva till förslaget om ersättning för skada och intrång, men åtskilliga är tveksamma till ytterligare ersättning för nyttjanderätten i samband med ingripande prospekteringsåtgärder. Tveksamhet redovisas också beträffande den föreslagna lagutformningen.

Beträffande förslaget att avskaffa rätten att uppföra byggnad i samband med undersökningstillstånd är de allra flesta remissinstanserna positiva. Förslaget att skyddet mot undersökningsarbeten skall omfatta även fritidshus bemöts positivt av alla som yttrat sig utom de två företagen Anglo American och Scandinavian Mining. Bestämningen av det skyddade området till 200 m från bebyggelse får positivt gensvar utom av Scandinavian Mining, som anser att avståndet bör kunna begränsas till 100 m.

Sekretessen för undersökningsresultat

Utredaren: Enligt punkt 58 i bilagan till sekretessförordningen (1980:657) är undersökningsresultat som redovisats enligt 14 kap. 3 § minerallagen (1991:45) sekretessbelagda i högst fyra år. Som skäl för detta har anförts att den som utfört undersökningarna har ett intresse av att med ensamrätt få förfoga över resultaten under viss tid och att detta intresse skall vägas mot det allmänna intresset att resultaten blir allmänt tillgängliga. Om emellertid resultaten visar att framtida undersökningar inte är meningsfulla bör detta så snart som möjligt offentliggöras. Förslaget innebär därför att sekretessen för resultaten avskaffas.

Remissvaren: Åtskilliga remissinstanser, bl.a. Bergsstaten, länsstyrelser, Naturvårdsverket och företaget Anglo American, tillstyrker utredningens förslag om att avskaffa sekretessen för undersökningsresultat. Gruvföreningen och Scandinavian Mining avstyrker förslaget med motiveringen att företagets förfogande över sina undersökningsresultat är viktigt som incitament för att stimulera till prospektering. SGU framhåller att systemet med en fyraårig sekretess infördes år 1998 och att systemet ännu inte hunnit få genomslag i praktiken. SGU anser därför att det är önskvärt med en stabilitet i regelsystemet och att erfarenheterna från dagens system bör utvärderas.

Fastighetsägarens ställning vid gruvbrytning

Utredaren: Enligt nuvarande huvudregel är den som innehar bearbetningskoncession skyldig att ersätta fastighetsägaren för skada och intrång. Någon ersättning för det mineral som tas i anspråk på fastigheten utgår däremot inte. Utredningsförslaget innebär att markägaren får ersättning från koncessionshavaren för att mineral på hans fastighet tas i anspråk. Ersättningen skall utgå i form av en gruvavgift, vilken är knuten till värdet på det mineral som bryts och utgör 2 % av malmens värde. Avgiften skall fördelas mellan ägarna av de fastigheter som ligger inom koncessionsområdet eller på vilka mark har blivit anvisad för brytningen i förhållande till hur stor del av deras fastigheter som är berörd.

Remissvaren: Åtskilliga remissinstanser, bl.a. Bergsstaten, LRF och Anglo American, anser att markägarna vid gruvbrytning skall ha ersättning inte bara för skada och intrång utan även i form av ersättning för malmens värde. Gruvföreningen anser att den föreslagna gruvavgiften är principiellt felaktig eftersom den baseras på den formella äganderätten till mineral och utgår i förhållande till ett högst teoretiskt malmvärde. Föreningen förordar i stället ett bibehållande av dagens regelverk men framhåller att den gärna ser en förbättring av de ekonomiska villkoren för de markägare som i verklig mening blir berörda av gruvbrytning.

Modellen för ersättning är föremål för tveksamhet, och ett antal olika alternativ föreslås av remissinstanserna, bl.a. när det gäller avgränsningen av gruppen markägare och ersättningens storlek. En synpunkt som framförs är att markägarna borde ha möjligheter att bedöma hur stor ersättning som kommer att utgå.

Miljösynpunkter i samband med ansökningar av undersökningstillstånd

Utredaren: Prövningen av ansökningar om undersökningstillstånd sker i dag normalt utan att berörda länsstyrelser och kommuner underrättats. Först sedan tillståndet beviljats skickas beslutet till dessa myndigheter. Om länsstyrelsen tidigt får information om den planerade mineralletningen och ges tillfälle att granska vilken effekt denna kan få för natur- och kulturmiljön och hur spektören avser att förhindra eventuell skada kommer risken för negativa konsekvenser att ytterligare minskas. Även berörda kommuner skall informeras om ansökningen och kan då inkomma med synpunkter till bergmästaren.

Till ansökan skall bifogas en beskrivning av undersökningsarbetena och deras miljöpåverkan. Därigenom säkerställs att tillståndshavaren i förväg beaktar risker för skada på natur- och kulturmiljön och fullgör sin skyldighet enligt 2 kap. 2 § miljöbalken att skaffa sig erforderlig kunskap. Beskrivningen utgör även ett underlag för Bergsstatens och länsstyrelsens granskning. Om det finns särskilda skäl, t.ex. på grund av särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer inom undersökningsområdet, ges bergmästaren möjlighet att infordra mera detaljerade uppgifter.

Vid prövning av ansökningar om undersökningstillstånd avseende olja, gas och diamant skall bergmästaren enligt nuvarande bestämmelser pröva om sökanden är lämplig att utföra undersökningsarbetet. En lämplighetsprövning såvitt avser sökandens förmåga att utföra arbetena utan att skada uppstår på natur- och kulturmiljön bör enligt utredningsförslaget införas vid alla former av undersökningstillstånd.

Remissvaren: Flera länsstyrelser anser att den föreslagna tiden för yttrande till bergmästaren, tre veckor, är för kort, särskilt om det är stora områden som skall granskas. Bergsstaten anser att det kan finnas fog för att införa en möjlighet till yttrande för länsstyrelsen såsom utredningen föreslår. Myndigheten menar emellertid att det bör understrykas att all prospektering redan i dag är underkastad krav på samma prövning som gäller för alla andra verksamheter med påverkan på natur- och kulturmiljö. Vidare framhåller Bergsstaten att risken för omfattande och onödigt byråkrati är påtaglig om den föreslagna rutinen införs och att endast få undersökningstillstånd kan komma att påverka miljön. Flera kommuner anser att kommunernas rätt att yttra sig bör förtydligas.

SGU tillstyrker förslaget om en beskrivning av undersökningsarbetena i ansökningen men framhåller att det ofta är svårt, för att inte säga omöjligt, att i ett tidigt stadium annat än i allmänna termer beskriva planerad undersökningsverksamhet. Bergsstaten och Gruvföreningen m.fl. remissinstanser instämmer i utredningens bedömning att det saknas anledning att införa ett generellt krav på miljökonsekvensbeskrivning eller samråd enligt miljöbalken. Naturvårdsverket föreslår att länsstyrelsen *ges möjlighet* att kräva en miljökonsekvensbeskrivning. Ronneby kommun, Sveriges Hembygdsförbund och Svenska Naturskyddsföreningen menar att en miljökonsekvensbeskrivning bör krävas vid ansökan om undersökningstillstånd.

Förslaget om lämplighetsprövning av sökanden till ett undersökningstillstånd tillstyrks allmänt av remissinstanserna.

Skydd för allmänna intressen

Utredaren: Enligt 3 kap. 3 § minerallagen skall undersökningsarbete utföras så att minsta skada och intrång vållas. Bestämmelsen tar närmast sikte på skador och intrång som kan drabba markägaren. Någon allmän hänsynsbestämmelse till skydd för miljön finns däremot inte. Förslaget innebär att bestämmelsen ändras så att det klargörs att undersökningsarbete alltid skall utföras så att minsta skada och intrång vållas på natur- och kulturmiljön.

Enligt utredaren har förhållandet mellan miljöbalken och minerallagen behandlats ganska kortfattat i miljölagstiftningens förarbeten. Det finns ett antal oklara punkter, sägs det.

Enligt nuvarande bestämmelser kan bergmästaren inte förena undersökningstillstånd med villkor, utom om de avser olja, gas eller diamant. Enligt förslaget skall bergmästaren i undersökningstillståndet föreskriva de villkor som behövs till skydd för allmänna intressen oavsett vilket mineral tillståndet

avser. Sådana villkor kan vara särskilt aktuella om ansökningen omfattar speciellt skyddsvärda natur- och kulturmiljöer.

Enligt 12 kap. 6 § miljöbalken är den som avser att vidta åtgärder eller utföra verksamhet som väsentligt kan komma att påverka naturmiljön skyldig att göra en anmälan för samråd till länsstyrelsen. Någon motsvarande skyldighet föreligger enligt bestämmelsens ordalydelse inte vid åtgärder som kan påverka kulturmiljön, vilket framstår som en brist. Miljöbalkskommittén har därför uppmärksammat på denna fråga.

Utredningen har inte funnit anledning att utöka skyddet för särskilt utpekade områden. De nuvarande bestämmelserna i miljöbalken, plan- och bygglagen och minerallagen ger lagstöd för att skapa skydd åt särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Remissvaren: Bergsstaten och Gruvföreningen tillstyrker det föreslagna förtydligandet angående skada och intrång. Ett par kommuner anser att det kan vara en svår bedömning att i alla sammanhang kräva minsta skada och intrång och anser att en annan formulering bör övervägas.

Förslaget att allmänt kunna förena undersökningstillstånd med villkor har tillstyrkts av åtskilliga remissinstanser. I ett par remissvar förordas att det bör vara länsstyrelsen som ställer villkoren och fattar beslut om eventuell kompensation.

Myndighetsfrågor

Utredaren: Den nuvarande myndighetsstrukturen bör bestå, men det bör tydliggöras att Bergsstaten självständigt svarar för frågor som gäller handläggning och tillämpning av ärenden enligt minerallagen. Bergsstaten bör även förstärkas med egen juridisk kompetens.

Remissvaren: Bergsstaten och Gruvföreningen m.fl. delar utredarens bedömningar. Några remissinstanser ifrågasätter om SGU bör vara chefsmyndighet för Bergsstaten bl.a. med hänsyn till att det kan vara svårt att förena SGU:s geologiska uppgifter med Bergsstatens myndighetsutövning. Förutom förslag om olika alternativa lösningar föreslås att ytterligare översyn av frågan bör göras.

Minerallagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med hänvisning till en planerad proposition på området avslå olika motioner med krav på översyn av minerallagen.

Jämför reservation (m, kd, c, fp).

Motionerna

I motion 1999/2000:N357 (s) framhålls att den inledda översynen av reglerna i minerallagen också bör omfatta rapporteringsskyldigheten för den som innehaft ett undersökningstillstånd som löpt ut. Rapporteringsskyldigheten infördes då minerallagen trädde i kraft den 1 juli 1992 och har därefter utökats med redovisning av rådata. Uppgifterna är dock sekretessbelagda i minst fyra år. Enligt motionärerna bör reglerna skärpas så att resultatet av undersökningsarbeten snabbt redovisas och offentliggörs. Detta torde öka förståelsen för verksamheten hos berörda markägare och också markera att kartläggningen av den svenska berggrunden är av intresse för hela samhället, anser motionärerna.

Ett tillkännagivande till regeringen om ändring i minerallagen begärs i motion 2001/02:N337 (s). Enligt motionärerna bör lagen revideras så att markägarnas ställning stärks. Detta kan exempelvis ske genom att kommunerna får rätt att yttra sig vid alla ansökningar om prospekteringstillstånd. Vidare anser motionärerna att det vid översynen också bör övervägas om tillräcklig hänsyn tas till natur- och kulturhistoriska värden.

Enligt vad som framförs i motion 1999/2000:N235 (m) är intresset av gruvverksamhet favoriserat i förhållande till miljöintressen och jordbruksintressen i den nuvarande minerallagen. Inte minst utvecklingen av gruvprospektering på Österlen visar att det är angeläget att bromsa prospekteringsintresset. Enligt motionären behövs det en snabb översyn av regelsystemet för prospektering av mineral och olja m.m.

I motion 2000/01:N345 (m) framhåller samme motionär ett år senare att en förnyad översyn av minerallagen är angelägen i syfte att skydda äganderätten.

Behov av en översyn av minerallagen i syfte att stärka äganderättens grundlagsskydd tas upp i motion 1999/2000:N285 (m). Motionären kritiserar att bergmästaren har gett tillstånd till prospektering på Österlen utan att vare sig markägare, kommun eller länsstyrelse har blivit tillfrågade eller informerade.

I motion 2001/02:N352 (m) hävdas att rättsskyddet är otillräckligt när en köpare till mark upptäcker att det finns gruvgångar under markytan som utgör fara för fastigheten eller de boende. I dag regleras återställning av marken och ersättningsregler av minerallagen. När det emellertid gäller gamla gruvområden och om marken förvärvats för åtskilliga år sedan utgår inte alltid ersättning för återställande eller säkring av marken. För en enskild fastighetsägare kan det bli fråga om stora kostnader. Enligt motionären bör rättsläget förbättras för en fastighetsägare som hamnar i en dylik situation, och regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag i denna riktning.

Lagstiftningen för mineral bör jämföras med lagstiftningen för grus- och bergtäkt anser motionärerna bakom motion 2000/01:N212 (m). Enligt den sistnämnda lagstiftningen måste den som vill ha grus från en grustäkt förhandla med markägaren. När det gäller mineral enligt minerallagen är äganderätten alltför svag, enligt motionärerna, eftersom såväl företag som privat-

personer utan markägarens medgivande kan ansöka om undersökningstillstånd hos bergmästaren.

I motion 2000/01:N293 (v) föreslås att Miljöbalksutredningen bör ges i tilläggsdirektiv att samordna minerallagen med miljöbalken så att prospektering och mineralbrytning jämföras med sten- och grustäkt. Enligt motionärerna bör besluten om prospektering och gruvtäkt ställas i relation till regeringens strävanden att Sverige skall vara ett föredöme när det gäller ekologisk omställning. De förändringar som föreslås i utredningen om minerallagen är otillräckliga, sägs det.

I motion 1999/2000:N298 (v) begärs att minerallagen skall ändras. Det finns en utredning som framför allt skall se på äganderätten och naturskyddet. Enligt motionärernas uppfattning bör utredningen ges tilläggsdirektiv med syfte att införa vetorätt mot prospektering för länsstyrelse, kommun och markägare. Vidare bör i tilläggsdirektiven också tas upp att exploatering av naturtillgångar skall grundas på försiktighetsprincipen samt att principerna för en långsiktigt hållbar utveckling skall beaktas.

Vissa kompletterande uppgifter

Flera av de i motionerna berörda frågorna har tagits upp i utredningsbetänkandet om minerallagen (SOU 2000:89). I det föregående har redovisats vissa huvuddrag i utredningen samt i de remissvar som inkommit till Regeringskansliet. Enligt inhämtade uppgifter planerar Regeringskansliet att göra vissa ytterligare utredningsinsatser inom ramen för en interdepartemental arbetsgrupp. Planerna innebär att arbetsgruppen i första hand skall studera följande frågor innan en proposition färdigställs:

- analys av internationell gruvlagstiftning,
- ekonomisk omvärldsanalys av gruvnäringen,
- modell för ett enkelt ersättningssystem till markägarna,
- avgifterna för tillstånd,
- myndighetsstrukturen med SGU som chefsmyndighet för Bergsstaten.

Statsrådet Ulrika Messing har nyligen som svar på en interpellation (2001/02:189) av Harald Bergström (kd) redogjort för sin bedömning att det mot bakgrund av remissvaren krävs ytterligare analyser, bl.a. av ersättningssystemet och myndighetsstrukturen, men också av internationell lagstiftning och av gruvnäringens globala konkurrenssituation. Ett sådant arbete har därför påbörjats i Regeringskansliet. Ambitionen är enligt statsrådet att en proposition med förslag till en ny och modern minerallagstiftning, som grundas på hållbar utveckling och där vederbörliga hänsyn tas till mark- och sakägare, skall kunna föreläggas riksdagen i början av nästa mandatperiod.

När det gäller frågan om sekretess enligt minerallagen trädde nya regler i kraft den 1 juli 1998. Dessa regler innebär att när ett undersökningstillstånd upphör – utan att det är fråga om bearbetningskoncession – skall tillståndshavaren inge en redovisning över utförda undersökningsarbeten till bergmästaren. Förutom en redovisning av typen av undersökningsarbeten skall även

rådata från undersökningarna rapporteras. Enligt punkt 58 i bilagan till sekretessförordningen är undersökningsresultat som redovisats enligt bestämmelserna i minerallagen sekretessbelagda i högst fyra år. Det har nu endast förflutit drygt tre år sedan lagregeln infördes. Som framgår ovan är frågan om sekretess en av de frågor som tas upp i den nämnda utredningen, vilken ingår i underlaget för en framtida proposition. Utredningen föreslår att sekretessregeln avskaffas.

Den vida frågan om intressebalansen mellan gruvnäring, markägare och allmänintresset behandlas i utredningsbetänkandet om minerallagen, vilket refererats ovan. De i flera motioner berörda frågorna om markägarens ställning är en av huvudfrågorna i utredningen. Enligt utredarens uppfattning måste markägarens ställning allmänt sett betecknas som svag i det nuvarande regelverket. Även frågorna om kommuners och markägares möjligheter att yttra sig före beslut om undersökningstillstånd samt information till markägare m.fl. beträffande undersökningstillstånd som löpt ut tas upp bland utredningsförslagen.

Lagstiftarens avsikt har varit att minerallagen skall omfatta de mineral som är industriellt användbara, som med viss sannolikhet förekommer i Sverige i sådan omfattning och på sådant sätt att utvinning framstår som meningsfull och som kräver systematisk letning och undersökning för att kunna påvisas (prop. 1988/89:92 s. 50). Uppräkningen av mineral omfattar vissa grundämnen, ett antal industriella mineral och bergarter samt olja, naturgas och diamant. De uppräknade mineralen benämns koncessionsmineral, medan övriga mineral, som volymmässigt utgör den stora delen, ibland kallas jordägarmineral.

Motionsförslagen om att jämställa minerallagen med lagstiftningen för grustäkt m.m., vilken numera är reglerad i miljöbalken, vilar på uppfattningen att det föreligger jämförbarhet i förutsättningarna. Därför anser motionärerna att det i båda fallen skall kunna ske en förhandling om nyttjandet mellan markägare och företag som avser att exploatera tillgångar på fastigheten. Emellertid föreligger det inte jämförbarhet i förutsättningarna, vilket framgår av minerallagens förarbeten. Vid prospektering av koncessionsmineral är den eventuella fyndigheten okänd till sin storlek, och det är förenat med stora kostnader och ekonomiska risker att påbörja en prospektering. När det är fråga om en grustäkt kan det förutsättas att det är enklare för såväl markägare som exploateringsföretag att bedöma marknadsutsikterna och genomföra en förhandling.

I motion 1999/2000:N285 (m) begärs en översyn av minerallagen i syfte att stärka äganderättens grundlagsskydd. I utskottets betänkande 1998/99:NU10 (s. 12) redovisas de aktuella reglerna angående äganderätten, bl.a. regeringens författningskommentar till 2 kap. 18 § regeringsformen (RF).

När det gäller motion 2001/02:N352 (m) angående underminering av marken på grund av gamla gruvgångar under en enskild fastighet är det – som också motionären anför – minerallagen som numera reglerar återställningen av mark. Enligt minerallagen (13 kap.) skall koncessionshavaren utföra det

efterarbete som är motiverat från allmän eller enskild synpunkt. Vidare får regeringen meddela föreskrifter om skyddsåtgärder vid nedlagda gruvhål och om kontrollåtgärder till skydd mot ras och sättningar vid nedlagda gruvor. Skada eller intrång som föranleds av undersökningsarbete eller av att mark tas i anspråk för bearbetning skall enligt nuvarande regler ersättas av den som har tillstånd till undersökning eller koncession (7 kap. 1 och 2 §§). De som söker tillstånd eller koncession skall ställa säkerhet för den ersättningskyldighet som avses i nämnda paragrafer (3 kap. 5 §, 9 kap. 26 §).

Bestämmelsen om efterarbetet i minerallagen innebär inte någon inskränkning i koncessionshavarens skyldigheter enligt miljöbalken. Enligt reglerna i miljöbalken (10 kap.) innebär efterbehandlingsansvaret bl.a. att den ansvarige i skälig omfattning skall utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som på grund av föroreningar behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljön. När ansvarets omfattning skall bestämmas skall det beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna ägt rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt.

När det gäller gamla gruvområden, där motsvarande bestämmelser inte har funnits, gäller följande. Om det föreligger en överhängande fara för olycks-händelse med skador för människor, egendom eller miljön finns det en skyldighet för stat och kommun att göra en räddningsinsats enligt räddningstjänstlagen (1986:1102). Ansvaret är dock begränsat till vad som kan anses påkallat med hänsyn till behovet av snabbt ingripande, kostnaderna m.fl. omständigheter. Normalt måste dock markägaren anses vara ansvarig för sin mark. Vidare har polisen ett ansvar för stängsling av gruvhål enligt Kungl. Maj:ts beslut från januari 1956. Av det beslutet framgår att staten skall bekosta och underhålla skyddsanordningar kring gruvhål där det föreligger en uppenbar risk för människor eller husdjur att komma till skada. Länsstyrelsen skall ombesörja utförandet av skyddsanordningar och polisen skall stå för kostnaderna. I delbetänkandet Mot ökad koncentration – förändring av polisens verksamhet (SOU 2001:87) ifrågasätts denna polisuppgift av Polisverksamhetsutredningen, som anser att länsstyrelsen är en lämplig huvudman för stängsling av gruvhål.

I en promemoria från Bergsstaten till Polisverksamhetsutredningen med titeln Oklara frågor angående nedlagda gruvor (2002-02-19) belyser bergmästaren problematiken. Enligt bergmästarens uppfattning bör frågan inte begränsas till gamla gruvhål och stängsling utan även inkludera andra rasrisker och ansvarsfrågor.

Om det är fråga om köp av en fastighet där den nye ägaren upptäcker att marken är underminerad på grund av gamla gruvgångar, gäller jordabalkens bestämmelser om köp, byte och gåva av fast egendom (4 kap.). Enligt dessa regler har köparen av en fastighet rätt till ersättning för skada om ett fel i fastigheten beror på försummelse från säljarens sida eller om fastigheten vid köpet avvek från vad säljaren får anses ha utfäst. Köparen måste meddela säljaren om den upptäckta felaktigheten inom rimlig tid. Om säljaren har

handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder gäller inte kravet på ”rimlig tid”. Köparens fordran på grund av fel i fastigheten preskriberas tio år efter det att han har tillträtt fastigheten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

Även kommunen har ett ansvar, t.ex. i samband med att kommunen lämnar byggnadslov. En förmögenhetsskada som vållas av fel eller försummelse vid myndighetsutövningen skall ersättas i enlighet med skadeståndslagen.

Riksdagens beslut år 1990 om minerallagstiftning m.m. (prop. 1988/89:92, bet. 1990/91:NU7) omfattade det ovan nämnda bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om skyddsåtgärder vid nedlagda gruvhål och om kontrollåtgärder till skydd mot ras och sättningar vid nedlagda gruvor. Regeringens motivering till denna bestämmelse var att det inte alltid var tillräckligt med stängsling av nedlagda gruvor. Att avlysa och stängsla in stora områden i Bergslagen ställde sig både dyrbart och omständligt om det medförde att byggnader och vägar måste flyttas. Kontinuerliga kontrollmätningar var enligt regeringens uppfattning betydligt enklare och billigare. Skyddsåtgärderna kunde då anpassas efter förhållandena i det enskilda fallet, ansåg regeringen.

Några föreskrifter i enlighet med bemyndigandet har dock inte utfärdats av regeringen.

Utskottets ställningstagande

Ett flertal av de i motionerna berörda frågorna, bl.a. avvägning mellan olika intressen i minerallagen, information till markägare när undersökningstillstånd löpt ut och sekretess för undersökningsresultat, har tagits upp i utredningsbetänkandet om minerallagen. Betänkandet har remissbehandlats. Såväl utredningsbetänkande som remissvar redovisas sammanfattningsvis ovan. Regeringen har informerat om att en proposition om minerallagen kommer att läggas fram för riksdagens behandling i början av nästa mandatperiod.

Enligt utskottets uppfattning kan den planerade propositionen förutses leda till en ingående sakbehandling av de olika frågor som har berörts i motionerna. Mot denna bakgrund avstår utskottet från att i detta sammanhang göra en detaljerad bedömning av dessa motioner.

När det gäller kravet i motion 1999/2000:N285 (m) rörande äganderättens grundlagsskydd finner utskottet att frågan i grunden inte handlar om minerallagen utan om andra rättsliga förhållanden.

Frågan om ansvar för gamla gruvhål, vilken tas upp i motion 2001/02:N352 (m), och frågan om behovet av eventuella föreskrifter om skyddsåtgärder vid nedlagda gruvhål och om kontrollåtgärder till skydd mot ras och sättningar vid nedlagda gruvor, bör enligt utskottets uppfattning klarläggas. Utskottet utgår från att Regeringskansliets utredningsinsatser inför färdigställandet av den nämnda propositionen också inbegriper dessa frågor.

Samtliga här behandlade motioner avstyrks av utskottet.

Miljöfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om miljöfrågor i samband med mineralhantering, främst med hänvisning till pågående arbete för en hållbar utveckling.

Motionerna

I motion 1999/2000:N258 (s) redovisas att prospekteringen i Sverige ökat sedan minerallagen ändrades år 1992. Det stora utländska intresset för att prospektera i Sverige väntas växa ytterligare. Enligt motionären torde Sverige ha den kanske mest liberala minerallagen i världen. Företagen som letar efter mineral blir alltmer aggressiva, hävdas det i motionen, och varken berörd kommun eller markägaren har vetorätt. Motionären anser därför att mineralhantering liksom andra sektorer i samhället måste ställas om mot en mer hållbar utveckling. Nuvarande minerallag hotar det allmänna intresset och måste därför, framhålls det, ändras efter följande huvudprinciper:

- Berörd kommun, markägare och företag bör ges möjlighet att yttra sig före prospekteringen.
- Exploatering av naturtillgångar bör grundas på försiktighetsprincipen.
- Företag som bryter mineral bör åläggas att fondera en tillräckligt stor summa för att trygga återställandet av gruvområdet.

I motion 2000/01:N313 (s) framhålls behovet av ytterligare regler för att trygga att nödvändiga återställningsarbeten blir utförda efter slutförd prospektering eller gruvdrift utan att skattemedel behöver tas i anspråk. Den som fått tillstånd att bedriva prospekteringsverksamhet bör åläggas att städa upp efter sig så att inte människor eller djur kommer till skada. Enligt motionärerna är de nuvarande instrumenten inte rätt utformade.

Miljöproblemen i samband med gruvdammar tas upp i motion 2000/01:N351 (s). Enligt motionärerna är det angeläget att säkerheten vid gruvdammar förbättras. Efter utsläppolyckan i Aitik i september 2000 har utredningar och analyser påbörjats, vilket kan leda till skärpning av tillsynen i framtiden. Motionärerna pekar på att gruvdammar som inte längre är i drift inte omfattas av dagens säkerhetsföreskrifter. Därför bör en oberoende utredning göras angående reglerna för avfallshanteringen vid gruvor i drift och vid nedlagda gruvor.

I motion 2000/01:N372 (mp) hävdas att det finns anledning att ha en internationell kontroll och övervakning av gruvdriften i likhet med den som finns för kärnkraften. Bakgrunden är att gruvdrift orsakar stora miljöproblem, bl.a. genom att de stora gruvdammarna vid brist på underhåll gett upphov till miljökatastrofer. Många gånger har gruvverksamhet också lett till konflikter med ursprungsbefolkningars behov och rättigheter. Därför anser motionären att frågan om förbättrad internationell övervakning och kontroll av gruvdriften bör tas upp inom Förenta nationerna (FN).

Vissa kompletterande uppgifter

FN har inte någon särskild kontroll- eller övervakningsverksamhet av gruvdriften i enlighet med kraven i motion 2000/01:N372 (mp). Däremot pågår – såväl inom som utanför FN:s ram – en mängd arbeten för att nå fram till en hållbar utveckling på olika områden.

Inom FN-systemet planeras en uppföljning av FN:s miljökonferens i Rio år 1992 med ett toppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg i augusti/ september 2002. Till toppmötet väntas tiotusentals deltagare, inklusive stats- och regeringschefer, nationella delegater och ledare för s.k. NGO:er (NGO är förkortning av Non-Governmental Organization) och företag.

Med ett ursprung i FN-systemet finns tre internationella mellanstatliga studiegrupper för koppar, nickel respektive bly och zink (International Copper Study Group, International Nickel Study Group och International Lead and Zinc Study Group), där Sverige (med representation från SGU) är medlem i de två sistnämnda. Syftet är att samla in, studera och publicera marknadsinformation och även annan information, bl.a. på miljöområdet, för respektive metall. Tillsammans med en annan internationell grupp (Non-ferrous metals consultative forum on sustainable development) bedriver de tre nämnda grupperna ett arbete som syftar till en hållbar utveckling i branschen. Det är medlemsländerna som står bakom arbetet. Ordförandeskapet delas mellan Finland och Kanada.

Vidare har gruvbolagen slutit sig samman i en internationell organisation (International Council of Mining and Metals; ICMM), vilken bl.a. har kommit fram till en definition av hur en hållbar utveckling inom branschen inkluderar miljömässiga, ekonomiska och sociala dimensioner. Medlemmarna i gruppen står bakom en frivillig uppförandekod, där dessa aspekter skall integreras i beslutsprocessen.

I en rapport som publicerats gemensamt av föregångaren till ICMM och ett FN-organ på området (United Nations Environment Programme; UNEP), ges riktlinjer för hur gruvindustrin skall öka medvetenheten och beredskapen för nödsituationer på lokal nivå. I rapporten (med titeln APELL for mining, Technical report No 41, år 2001), redovisas ett program som utvecklats av FN i samarbete med industriorgan, lokalsamhällen och regeringar efter det att några svåra industriolyckor haft en stor negativ inverkan på hälsa och miljö. Programmet tillämpas nu i 30 länder runt om i världen. Målet är att förhindra dödsfall eller skada för hälsa och välfärd, undvika egendomsskada och försäkra sig om miljömässig säkerhet i lokalsamhället. I tio steg identifierar programmet hur beredskapen allmänt sett kan höjas. Därefter tas modellen upp med särskild inriktning på mineralindustrin. Bland annat utnyttjas erfarenheterna från gruvdammsolyckan i Spanien, olyckan med kvicksilverutsläpp i Peru respektive olyckan med cyanidutsläpp i Rumänien.

Vidare finns en global sammanslutning av världens stora gruv- och mineralföretag (The Global Mining Initiative; GMI). Genom olika aktiviteter har denna förberett den världskonferens om mineralhantering och hållbar utveckling som skall hållas i maj 2002. Bland de ämnesområden som tas upp noteras

tillgång till mark, undersökningsarbete och gruvverksamhet, energianvändning, avfallshantering, sociala och miljömässiga aspekter på stängning av gruvor m.m. För att understryka organisationens oberoende är målsättningen att 40–50 % av de totala kostnaderna skall täckas från källor utanför gruv- och mineralindustrin.

För att förstå hur gruv- och mineralsektorn bäst kan bidra till en global övergång till hållbar utveckling har ett tvåårigt projekt (Mining Minerals and Sustainable Development; MMSD) tillskapats. Projektet syftar bl.a. till att bedöma mineralanvändningen i termer av övergång till hållbar utveckling, att föreslå en aktionsplan och att bygga en plattform för fortsatt samarbete mellan intressenterna. Projektet startade i april 2000 och stöds bl.a. av den globala gruv sammanslutningen (GMI).

Inom ramen för EU:s arbete finns flera utvecklingslinjer som rör hållbar utveckling. Allmänt kan sägas att kommissionens arbetsprogram med prioriteringar för år 2002 (KOM/2001/620) bl.a. upptar punkten ”att genomföra EU:s strategi för hållbar utveckling med sikte på stabil ekonomisk tillväxt och högre sysselsättning, tillsammans med social sammanhållning och miljöskydd inom unionen och internationellt”. Enligt kommissionen bidrar en hållbar utveckling till att befästa unionens och dess medborgares välbefinnande utan att livskvaliteten för framtida generationer riskeras. Kommissionen kommer att främja den strategi som godkändes vid Europeiska rådets möte i Göteborg år 2001 bl.a. genom att lägga en grund för ett sammanhängande synsätt på hållbar utveckling ur ekonomisk, social och miljömässig synvinkel och genom att utvidga strategin så att den innefattar även extern hållbar utveckling.

Medlemsländerna inom EU bygger för närvarande upp ett nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse från naturvårdssynpunkt. Nätverket kallas Natura 2000. Syftet är att värna om naturtyper och livsmiljöer (habitat) för de arter som är av gemensamt intresse. Inom den svenska gruvnäringen finns en viss oro för vad konceptet Natura 2000 på sikt kan komma att innebära för prospektering och gruvverksamhet.

Hållbar utveckling tas också upp inom EU med direkt bäring på mineralindustrin. I ett meddelande från kommissionen (KOM/2000/265), vilket handlar om främjande av en hållbar utveckling inom EU:s utvinningsindustri (utom energiproduktion), tas inledningsvis upp syftet med att fastställa allmänna riktlinjer för att främja sådan hållbar utveckling. Kommissionen framhåller att det är nödvändigt att förbättra industrins miljöprestanda generellt sett och att förebygga olyckor i samband med att avfallsdammar brister. Mineralindustrin beräknas enligt meddelandet omfatta 190 000 direkt sysselsatta inom EU. Medan sand och grus produceras i alla medlemsstater, svarar Finland, Grekland, Irland, Portugal, Spanien och Sverige för 75 % av produktionen av metalliska mineraler inom hela EU. Prioriterade frågor när det gäller att integrera miljöfrågorna inom industrin är bl.a. förebyggande av gruvolyckor, förbättring av industrins totala miljöprestanda och en sund hantering av gruvavfall vilken inbegriper materialåtervinning.

Med hänsyn till de olyckor som har inträffat anser kommissionen att gemenskapens lagstiftning om säker drift av gruvanläggningar bör omprövas. Kommissionen aviserar att den inom kort kommer att lägga fram ett meddelande med en handlingsplan på detta område. Andra åtgärder som diskuteras i meddelandet för att öka den hållbara utvecklingen inom mineralindustrin inbegriper fortsatt arbete för att bedöma behovet av ett nytt direktiv rörande omhändertagande av gruvavfall, fortsatt arbete rörande möjligheten att tillämpa bindande miljöavtal, en inledd undersökning av befintliga frivilliga initiativ inom EU och en mer omfattande miljörapportering från industrins sida. I meddelandet redovisas ett antal olika direktiv som är berörda av dessa frågor.

I ett meddelande från kommissionen (KOM/2000/664), behandlas säkerheten vid gruvdrift som en uppföljning av den senaste tidens gruvolyckor. I avsnittet Uppföljning – Handlingsplan framhåller kommissionen att det finns behov av en översyn av gemenskapens miljöpolitik. Bland annat nämns diskussioner med medlemsstaternas experter för att ändra klassificeringen av gruvavfall och uppta det i förteckningen över farligt avfall. (Denna förändring är nu genomförd genom ett kommissionsbeslut.) För att förbättra de tidiga varningssystemen har kommissionen lagt fram förslag om inrättande av ett gemenskapssystem för att samordna räddningstjänstinsatser i nödsituationer. Vidare nämns vitboken om ersättningsansvar för miljöskador (KOM/2000/66), vilken innehåller förslag om införandet av en ny miljöansvarsordning inom gemenskapen. Förslaget syftar till ett förbättrat genomförande av principen att förorenaren skall betala, förebyggande åtgärder och försiktighet. När det gäller riskhantering och eliminering av tvetydigheterna i det nuvarande s.k. Seveso II-direktivet (96/82/EG), planeras en ändring så att direktivet klart och tydligt skall omfatta utvinning av mineraler ur malm och särskilt avfallsdammar eller fördämningar som har samband med utvinning. Hanteringen av avfall från gruvbrytning och utvinning i stenbrott måste enligt meddelandet undersökas i detalj. En sådan undersökning inleddes i september 1999 och har sedermera utökats så att den också omfattar de kandidatländer som har en betydande gruvindustri. På grundval av resultaten från undersökningen, vilka kommer att diskuteras med alla berörda parter, kommer det att bli möjligt att avgöra huruvida det behövs ett direktiv som särskilt inriktas på hantering av gruvavfall.

I ett arbetsdokument från en enhet inom kommissionens miljödirektorat (Sustainable Resources Unit of DG Environment), daterat den 15 juni 2001, presenteras olika miljöproblem som har identifierats i samband med utredningen om hantering av gruvavfall. Kommissionen har vid ett möte i London i december 2001 redogjort för arbetet med ett utkast till direktiv. Nyligen har kommissionens miljödirektorat presenterat ett andra utkast till gruvavfallsdirektiv. Konsultationer med industrin och diskussioner med medlemsstaternas experter kommer att genomföras i slutet av februari 2002. Avsikten är att lägga fram ett utkast till direktiv under hösten 2002.

Naturvårdsverket har i regleringsbrevet för år 2001 uppdragits att föreslå åtgärder för att få till stånd en hållbar hantering av gruvavfall. Uppdraget har i december 2001 redovisats i rapporten Regeringsuppdrag gruvavfall (M2000/2237, 614-349-01 NV). I rapporten sägs att det gångna årets kontakter med kommissionen har visat att det finns en uppenbar risk för att kommissionens arbete fokuserar på problem under drifttiden, t.ex. i samband med dammbyggnationer, samt att resultatet kan komma att innebära detaljerade regler. Sådana regler kan enligt Naturvårdsverkets mening medföra förslag som långsiktigt inte är bra för miljön och som dessutom slår hårt mot svensk gruvindustri. Enligt verkets uppfattning måste det finnas regler för hur gruvavfall skall hanteras såväl under drifttiden som efter avslutad drift. Det finns således all anledning att Sverige aktivt deltar i det pågående arbetet och helst tar en mer ledande roll än vad som hittills skett, skriver Naturvårdsverket.

Inom ramen för propositionen om regional utvecklingspolitik, vilken behandlades i riksdagen hösten 2001 (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4), redovisades regeringens bedömning angående ett program för hållbar tillväxt inom ett kluster omfattande de mineralutvinnande branscherna. Enligt vad som redovisas i propositionen bör ett program för utveckling av industrimineral-, ballast- och stenindustrierna inom stödområdena bedrivas under perioden 2002–2004 och omfatta totalt 15 miljoner kronor. Tidigare har riksdagen beslutat om att stödja forsknings- och utvecklingsinsatser i Norrbottens och Västerbottens län med inriktning på kompetensutveckling och hållbar utveckling inom gruvnäringen. Regeringen anser att ett samarbete mellan de berörda branscherna och programmen medför fördelar i form av utveckling av sysselsättning och hållbar utveckling av naturresurser.

Vidare skall i detta sammanhang nämnas forskningsprogrammet MiMi inom Miljöstrategiska stiftelsens (MISTRA) ram. Detta forskningsprogram, som syftar till att utveckla och förbättra åtgärder mot miljöproblem från gruvavfall, genomförs i samarbete mellan sex universitet, olika ingenjörsföretag och experter från gruvindustrin. Sammanlagt har MISTRA beslutat avsätta 78 miljoner kronor för de två faserna av projektet. Under programmets andra och avslutande fas, vilken löper under perioden 2001–2003, kommer stor vikt att läggas vid frågor rörande den långsiktiga funktionen hos efterbehandlingsmetoderna.

Införandet av miljöbalken fr.o.m. den 1 januari 1999 innebär att ytterligare miljöhänsyn måste tas inom ett antal olika områden. Det nya övergripande synsättet på miljön kom till stånd dels via miljöbalken, dels via följdlagstiftning och kompletteringar inom en rad olika lagar, däribland minerallagen. Miljöbalken innehåller bl.a. allmänna hänsynsregler med krav på att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet skall utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsåtgärder i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skador eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Försiktighetsprincipen skall gälla. Bestämmelserna i den tidigare naturresurslagen är inarbetade i miljöbalken. Minerallagen och

miljöbalken gäller parallellt. I ärenden med ansökan om tillstånd för bearbetningskoncession skall miljökonsekvensbeskrivning göras i enlighet med 6 kap. miljöbalken. Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en planerad verksamhet kan medföra dels för människor, djur, växter, mark, vatten m.m., dels för hushållningen med mark, vatten, fysisk miljö, råvaror, energi m.m. Frågan om att trygga att nödvändiga återställningsarbeten blir utförda regleras som tidigare nämnts av minerallagen och miljöbalken. Efterbehandlingsansvaret innebär bl.a. att den ansvarige i skäligen omfattning skall utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som på grund av föroreningar behövs med hänsyn till människors hälsa eller miljön.

Som framgår ovan i avsnittet Utredning och remissammanställning är den som avser att vidta åtgärder eller utföra verksamhet som väsentligt kan komma att påverka naturmiljön skyldig att göra en anmälan för samråd till länsstyrelsen. Miljöbalkskommittén har uppmärksammat på att motsvarande inte gäller för frågor som kan påverka kulturmiljön. Enligt direktiven för Miljöbalkskommittén (dir. 2001:25) skall det slutliga förslaget redovisas senast i slutet av december 2003.

Som också redovisats i det nämnda avsnittet har utredaren gjort bedömningen att förhållandet mellan miljöbalken och minerallagens behandlingsganska kortfattat i miljölagstiftningens förarbeten och att det finns ett antal oklara punkter.

Utskottets ställningstagande

Vissa av frågorna i de här aktuella motionerna tas upp i den ovan redovisade sammanfattningen av utredningsbetänkandet om minerallagen. Med hänsyn till att miljöfrågorna ingår som ett huvudområde i betänkandet utgår utskottet från att dessa frågor blir väl belysta i den aviserade propositionen. Som också redovisats i föregående avsnitt pågår ett antal arbeten som syftar till hållbar utveckling, såväl inom FN:s ram som inom EU och Sverige och även som initiativ från gruvbolagens sida. Utskottet anser för sin del att den förväntade propositionen bör avvaktas innan en välgrundad bedömning kan göras. Med hänvisning till vad som anförts avstyrks samtliga här behandlade motioner.

Användning av bergmaterial

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå en motion om överskottsmaterial vid gruvor, bl.a. därför att motionärernas förslag om klassificering av bergmaterial är på väg att förverkligas.

Motionen

I motion 2001/02:N330 (v) beskrivs att användningen av bergmaterial har förskjutits från användning av naturgrus till återanvändning av krossat berg. Enligt miljömålet skall användningen av naturgrus minska och återbruket av material uppgå till minst 15 % år 2010. Enligt motionärerna är det viktigt att olika slags överskottsmaterial vid gruvor och stenbrott används på ett effektivt sätt och därför bör bergmaterialet kvalitetsklassificeras för olika användningsområden.

Vidare anser motionärerna att bergkvalitetsundersökningar enligt SGU:s modell bör utökas så att större delen av landet blir kartlagt. De framhåller att det bör vara ett nationellt intresse att tillvarata bergmaterial, t.ex. de gråbergsmassor som finns upplagda runt de svenska gruvorna, på ett optimalt sätt innan nya berg- och grustäkter bryts. För att möjliggöra detta anser motionärerna att ett transportsystem bör byggas från gruvorna till kusten.

Vissa kompletterande uppgifter

SGU:s klassificering av bergmaterial bygger i första hand på geologisk information av olika slag. Efter provtagning görs en bergmekanisk analys av materialet och därefter en klassificering som ger information om användbarheten för olika ändamål. Klassificeringen bygger på standardiserade test över materialets flisighet, form, motståndskraft mot mekanisk nötning, vittringsbenägenhet etc. Sådana egenskaper är viktiga att känna till med hänsyn till olika användningsområden som t.ex. fyllnadsmaterial i vägar och järnvägar eller betong för byggnadsändamål. Bland annat utnyttjas klassificeringen av företag som handlar med krossat bergmaterial.

SGU:s klassificering omfattar för närvarande cirka 7 000 km² av Sverige. Det finns för närvarande ingen tidtabell för myndighetens fortsatta arbete med klassificeringen. I första hand inriktar SGU sitt arbete på att ta fram bergkvalitetskarter i tätortsregionerna.

Grus- och Makadamföreningens (GMF) branschstandard för bergmaterial omfattar de med hänsyn till användningen viktigaste råvaru- och produkt-egenskaperna, bl.a. kornstorleksfördelning, korndensitet, kornform, mineralogisk sammansättning, motståndskraft mot nötning, sprödhet och andel krossat/okrossat material.

Även internationellt pågår ett standardiseringsarbete, nämligen inom ramen för den europeiska standardiseringsorganisationen (Comité Européen de Normalisation, CEN). De europeiska standarderna för bergmaterial omfattar redan i dag provningsmetoder för att bedöma materialkvaliteter. Produktstandarder förbereds för att kunna godkännas och bli nationella standarder fr.o.m. år 2004 avseende material för betong, väg- respektive järnvägsbyggnad, asfalt, puts och murbruk samt vattenbyggnad. De omfattar motsvarande egenskaper som ovannämnda svenska branschstandard. När den europeiska standarden börjar gälla kommer eventuell motstridig svensk standard att tas bort. All offentlig upphandling inom EU kommer att omfattas av den nya europeiska standarden.

För de svenska gruvornas del är det i första hand av intresse att sortera gråbergsmassorna runt gruvorna i rent gråberg respektive annat ej så rent material, t.ex. gråberg som innehåller sulfidmineral. Såväl ur miljösynpunkt som ur användningssynpunkt är det önskvärt att kunna återvinna de relativt rena gråbergsmassorna. Från Boliden AB har inhämtats att provtagning av gråbergsmassor redan i dag görs i samband med gruvbrytning för att få kunskap om förekomst av bl.a. sulfid- och arsenikhalt. Enligt företaget är det stor efterfrågan på gråberg från gruvtippar på Skellefteåfältet. Kvaliteten på det rena gråberget och därmed användningsområdet bestäms av den krossade produktens motståndskraft mot nötning, det s.k. kulkvarnsvärdet. Tillgång till en europeisk standard skulle vara en stor fördel vid marknadsföringen av gråberg enligt Boliden AB.

Aitikgruvan är en av Europas största koppargruvor och en för svenska förhållanden stor guldgruva. Enligt medierna planerar Boliden, gruvfacket och byggföretaget Nordic Construction Company AB, NCC, ett projekt som inbegriper export av bergmaterial av gråberg från Aitik. Projektet är emellertid beroende av förbättrade transportmöjligheter, t.ex. en järnvägsförbindelse till kusten. Upplysningsvis kan nämnas att bergmaterial från gruvor i Kiruna och Malmberget (där järnvägsförbindelse redan finns men helt utnyttjas för malmtransport) till en mindre del används för lokala ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill erinra om att det svenska miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö bl.a. innebär att uttaget av naturgrus i landet år 2010 får uppgå till högst 12 miljoner ton per år och att andelen återanvänt material bör utgöra minst 15 %. Detta innebär att den pågående förskjutningen från användning av naturgrus till återanvändning av krossat berg måste fortsätta. Mot denna bakgrund är det väsentligt att bergmaterial klassificeras på ett sådant sätt att användningen av detta material till vägar, järnvägar osv. kan optimeras. Utskottet vill därför framhålla betydelsen av att SGU:s arbete med klassificering intensifieras. Den europeiska klassificering av bergmaterialet som nu förbereds torde också kunna bli ett instrument för en riktig användning av sådant material. Det är ett nationellt intresse att befintligt bergmaterial kan få avsättning såväl inom som utom landet. När det gäller de berörda transportfrågorna anser utskottet att dessa bör hanteras i ett annat sammanhang. Med det anförda avstyrks den behandlade motionen.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges inom parantes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Minerallagen (punkt 1)

av Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Stefan Hagfeldt (m) och Harald Bergström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:N352 och avslår motionerna 1999/2000:N235, 1999/2000:N285, 1999/2000:N298, 1999/2000:N357, 2000/01:N212, 2000/01:N293, 2000/01:N345 och 2001/02:N337.

Ställningstagande

Med hänsyn till långsiktigheten när det gäller prospektering och investeringar i mineralbranschen anser vi att det är mycket olyckligt att en proposition om minerallagen inte läggs fram under innevarande mandatperiod. För mineralnäringens skull behövs fasta spelregler vad gäller äganderätsfrågorna, informationsplikten till fastighetsägarna och på miljöområdet. Inte minst för att prospekteringen återigen skall ta fart behövs det en tilltro till fasta och långsiktiga regler i branschen.

När det gäller kravet i motion 1999/2000:N285 (m) rörande äganderättens grundlagsskydd finner utskottet att frågan i grunden inte handlar om minerallagen utan om andra rättsliga förhållanden.

Frågan om ansvar för gamla gruvhål, vilken tas upp i motion 2001/02:N352 (m), och frågan om behovet av eventuella föreskrifter om skyddsåtgärder vid nedlagda gruvhål och om kontrollåtgärder till skydd mot ras och sättningar vid nedlagda gruvor, borde enligt vår bedömning ha kunnat lösas långt tidigare. I mer än tio år har problemet varit känt och regeringen har haft ett bemyndigande att utfärda föreskrifter om nedlagda gruvhål och kontrollåtgärder. Vi är starkt kritiska mot att regeringen inte har utnyttjat detta instrument och utfärdat föreskrifter. Enligt vår uppfattning bör information om rättsläget, ansvarsfrågorna och möjliga åtgärder redovisas i den planerade propositionen om minerallagen.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parantes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Miljöfrågor (punkt 2)

av Ingegerd Saarinen (mp).

Inför arbetet med den kommande propositionen vill jag särskilt betona vikten av att prospektering och gruvhantering sker inom ramen för en miljömässigt hållbar utveckling. En sådan grundsyn bör tillämpas såväl i Sverige som internationellt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 1999/2000

1999/2000:N235 av Bertil Persson (m):

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att bromsa gruvprospekteringen på Österlen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en snabb översyn av regelsystemet för prospektering av mineral, olja m.m.

1999/2000:N258 av Bengt Silfverstrand (s):

Med hänvisning till det anförda hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändringar i minerallagen.

1999/2000:N285 av Anna Åkerhielm (m):

Med hänvisning till det anförda hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en översyn av minerallagen i syfte att stärka äganderättens grundlagsskydd.

1999/2000:N298 av Karin Svensson Smith m.fl. (v):

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär ett beslut om ett tilläggsdirektiv till utredningen om minerallagen med syfte att tillföra en vetorätt mot prospektering för länsstyrelse, kommun och markägare,
2. att riksdagen hos regeringen begär ett beslut om ett tilläggsdirektiv till utredningen om minerallagen för att försiktighetsprincipen samt principerna för en långsiktigt hållbar utveckling skall beaktas.

1999/2000:N357 av Carin Lundberg och Rinaldo Karlsson (s):

Med hänvisning till det anförda hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av reglerna i minerallagen.

Motioner från allmänna motionstiden 2000/01

2000/01:N212 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen beslutar att lagstiftningen för mineraltäkt skall jämföras med lagstiftningen för grus- och bergtäkt i enlighet med vad som anförts i motionen.

2000/01:N293 av Karin Svensson Smith m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Miljöbalksutredningen bör få i tilläggsdirektiv att samordna minerallagen med miljöbalken i enlighet med vad i motionen anförs.

2000/01:N313 av Rinaldo Karlsson och Carin Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ytterligare regler som tryggar att nödvändiga återställningsarbeten blir utförda utan att skattemedel behöver tas i anspråk och att den som fått tillstånd att bedriva prospekteringsverksamhet i tillståndsbeslut eller annan handling åläggs att städa upp efter sig så att inte människor och djur kommer till skada.

2000/01:N345 av Bertil Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förnyad översyn av minerallagen.

2000/01:N351 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om säkerhet vid gruvdammar.

2000/01:N372 av Marianne Samuelsson (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i FN ta upp och driva frågan om förbättrad internationell övervakning och kontroll av gruvdriften.

Motioner från allmänna motionstiden 2001/02

2001/02:N330 av Lennart Beijer m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överskottsmassor vid samtliga gruvor och stenbrott kvalitetsklassificeras för olika användningsområden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bergkvalitetsundersökningar enligt SGU:s modell utökas kraftigt, både regionalt och i samband med byggande av vägar, järnvägar och tunnlar.

2001/02:N337 av Agneta Ringman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i minerallagen.

2001/02:N352 av Tomas Högström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ansvaret för nedlagda gruvor.